

Les 104 – Antwoorden

Opdracht 1: Vervoeg het werkwoord שׂוֹטֵף shátaf [pa'al] Wassen; afwassen.

Persoon	Tegenwoordige tijd	Verleden tijd	Toekomende tijd	Persoon
Ik (m)	שׂוֹטֵף	shotef	שׂוֹטֵף shátaftie	אֲנִי
Ik (v)	שׂוֹטֶפֶת	shotéfèt	שׂוֹטֵף shátaftie	אֲנִי
Jij (m)	שׂוֹטֵף	shotef	תִּשְׂטֹף shátaftá	אַתָּה
Jij (v)	שׂוֹטֶפֶת	shotéfèt	תִּשְׂטֹף shátaft	אַתְּ
Hij	שׂוֹטֵף	shotef	יִשְׂטֹף shátaf	הוא
Zij	שׂוֹטֶפֶת	shotéfèt	תִּשְׂטֹף shát'fáh	היא
Wij (m)	שׂוֹטְפִים	shot'fiem	נִשְׂטֹף shátafnoe	אֲנַחְנוּ
Wij (v)	שׂוֹטֹפוֹת	shot'fot	נִשְׂטֹף shátafnoe	אֲנַחְנוּ
Jullie (m)	שׂוֹטְפִים	shot'fiem	תִּשְׂטְפוּ sh'etaftèm	אַתֶּם
Jullie (v)	שׂוֹטֹפוֹת	shot'fot	תִּשְׂטְפוּ sh'etaftèn	אַתֶּן
Zij (m)	שׂוֹטְפִים	shot'fiem	יִשְׂטְפוּ shátfoe	הֵם
Zij (v)	שׂוֹטֹפוֹת	shot'fot	יִשְׂטְפוּ shátfoe	הֵן

Geb. wijs: m: שׂוֹטֵף sh^etof, v: שׂוֹטֶפֶת shít'fie, mv: שׂוֹטְפוּ shítfoe, infinitief: לְשׂוֹטֵף lishtof

Opdracht 2: Wat staat er op dit bord?

מִטְבַּח מִתְּבַחֵן לְשֵׁרֹת הַסְּטוּדֵנְטִים mitbáchon l^esheroet hastudèntiem, Keukentje ten dienste van studenten

Opdracht 3: Vervoeg het werkwoord כִּבֵּס kibes [pi'el] Wassen (van kleren)

Persoon	Tegenwoordige tijd	Verleden tijd	Toekomende tijd	Persoon
Ik (m)	מְכַבֵּס	m ^e chabes	כִּיבֵּסְתִי kibastie	אֲנִי
Ik (v)	מְכַבֶּסֶת	m ^e chabèsèt	כִּיבֵּסְתִי kibastie	אֲנִי
Jij (m)	מְכַבֵּס	m ^e chabes	תְּכַבֵּס kibastá	אַתָּה
Jij (v)	מְכַבֶּסֶת	m ^e chabèsèt	תְּכַבֵּס kibast	אַתְּ
Hij	מְכַבֵּס	m ^e chabes	יְכַבֵּס kibes	הוא
Zij	מְכַבֶּסֶת	m ^e chabèsèt	תְּכַבֵּס kib'sáh	היא
Wij (m)	מְכַבְּסִים	m ^e chabsiem	נְכַבֵּסוּ kibasnoe	אֲנַחְנוּ
Wij (v)	מְכַבֶּסוֹת	m ^e chabsot	נְכַבֵּסוּ kibasnoe	אֲנַחְנוּ
Jullie (m)	מְכַבְּסִים	m ^e chabsiem	תְּכַבֵּסוּ kibastèm	אַתֶּם
Jullie (v)	מְכַבֶּסוֹת	m ^e chabsot	תְּכַבֵּסוּ kibastèn	אַתֶּן
Zij (m)	מְכַבְּסִים	m ^e chabsiem	יְכַבֵּסוּ kibsoe	הֵם
Zij (v)	מְכַבֶּסוֹת	m ^e chabsot	יְכַבֵּסוּ kibsoe	הֵן

Geb. wijs: m: כַּבֵּס kabes, v: כַּבֶּסֶת kabsie, meervoud: כַּבֵּסוּ kabsoe, infinitief: לְכַבֵּס l^echabes

Opdracht 4: Plaats niqoed (puntjes, uitspraaktekens), geef de uitspraak en de vertaling:

De auto wassen lishtof [lirchotz] èt ham ^e choniet	אֲנִי מְנַקְהוּמְנַקָה אֶת הַדָּר הָאֲמַבְטִיָּה anie m ^e naqeh/m ^e naqah et ch ^a dar ha'ambatyáh
בְּנִימִין רוֹחֵץ אֶת הַמְּכוּנִית binyamien rochetz èt hamm ^e choniet	תֵּן לִי אֶת הַבְּגָדִים הַמְּלוּכָלִים שְׁלָךְ ten lie èt hab ^e gadiem hamm ^e loechláchiem
Benjamin wast de auto [שׂוֹטֵף is ook goed]	shèlach Geef (m) me jouw (m) vuile kleren
Wat is de keuken schoon! mah hammitbách náqie!	Ik zal die wassen in de wasmachine
אֲבָל הַחִלּוֹנוֹת מְלוּכָלִים avál hachallonot m ^e loechláchiem	[anie] a ^e chabes otam bimchonot hakvisáh
Maar de ramen zijn vuil	אֲנִי מְגַהֶצֶת אֶת הַבְּגָדִים הַנִּקְיִים anie m ^e gahètzèt èt habbegádiem hanneqiyiem
Ik (m, v) maak de badkamer schoon	Ik (v) strijk de schone kleren
וְרַחֵץ בְּשֵׂרָו בְּמִים w ^e chibès b ^e gádáv hakohen, w ^e ráchatz b ^e sáro bammayiem	En-zal-wassenzijn-kleren-de-priester, en-zal-badenzijn-lichaamin-water. Numeri 19:7a.
וְטָהַר háloch, w ^e ráchttzá shèva p ^e ámieim bayarden, w ^e yashov b ^e sárchá l ^e chá, oet ^e hor.	In 2 Koningen 5:10b
Ga, en-was-u zeven maal in-de-Jordaan, en-zal-terugkeren[in]-uw-vlees tot-u, rein	

Les 105 – Judaïca 25 – Mikwe

Deze les gaat alweer over water, en wel over het Joodse rituele bad, de mikwe. Het woord mikwe is Nederlands-Jiddisch, de Hebreeuwse benaming is מִקְוֵה miqwah, in modern Hebreeuws מִקְוֵה miqwèh. Het betekent letterlijk 'levendig water' en is een belangrijk reinigingsritueel in het Jodendom. Ook wordt er het speciaal voor dit ritueel gebouwde bad mee aangeduid.

Het doel is hierbij niet de hygiëne (baden doe je thuis), maar de spirituele (religieuze) reinheid door zichzelf of eetgerei in dit speciale bad onder te dompelen.

Volgens de voorschriften van Leviticus 15 is de mikwe voor vrouwen èn mannen bedoeld, in Leviticus 15:16 wordt ook opgedragen, zich te wassen of te baden na een zaadlozing of geslachtsgemeenschap, maar al eeuwenlang tref je er nagenoeg alleen vrouwen aan.

Het brengen van een offer, ook genoemd in dit hoofdstuk, is niet meer aan de orde na de vernietiging van de Tempel.

Een moderne mikwe in Birmingham

Geschiedenis

Vóór het begin van de eerste eeuw BCE, is er noch uit geschreven bronnen, noch uit de archeologie iets bekend over het bestaan van specifieke installaties voor rituele reiniging. Mikwes verschijnen aan het begin van de eerste eeuw BCE, en vanaf dat moment zijn er in het hele land Israël en in historische gemeenschappen van de Joodse diaspora oude mikwes te vinden.

Voorschriften

Er zijn strenge rabbinale voorschriften verbonden aan deze baden. Een volwassene moet zich er volledig in kunnen onderdompelen. Het moet om te beginnen een natuurlijke waterplaats zijn. Om die reden zijn mikwes vaak diep in de grond uitgegraven. Er moet een minimum aan 'natuurlijk water' worden gebruikt, dit is meestal regenwater, maar er zijn ook mikwes waar grondwater uit een bron wordt/werd gebruikt,

vaak aangevuld met warm leidingwater. Er mogen geen reinigingsproducten aan te pas komen. In plaats van een gebouwde mikwe kan ook een natuurlijke waterbron worden gebruikt, zoals de zee of een rivier. In Handelingen 16:13 is sprake van een Joodse gebedsplaats voor vrouwen bij een rivier.

Tijdens de onderdompeling mag er niets tussen het lichaam en het water zijn – geen kleding, pruik, sieraden, make-up, nagellak, valse nagels of schoonheidsmiddelen op huid of haar; een toezicht houdende vrouw pleegt of placht daarop te letten.

De aanwezigheid van een mikwe is voor een (orthodoxe) Joodse gemeenschap belangrijker dan een synagoge, omdat de godsdienstoefeningen ook in een niet speciaal daarvoor gebouwde ruimte kunnen worden gehouden. Bij de mikwe is dit niet mogelijk, omdat er speciale voorschriften zijn. De bouw van een mikwe heeft zelfs voorrang op de bouw van een synagoge.

Er zijn een aantal situaties waar het orthodoxe Jodendom onderdompeling in een mikwe voorschrijft:

♦ Een Joodse vrouw die haar menstruatie heeft gehad, telt zeven dagen na het einde van haar bloeding en dompelt zich onder in de mikwe, dan pas mag ze weer seksueel contact hebben met haar man. Dit is gebaseerd op Leviticus 15:19 *Wanneer een vrouw vloeit en de vloeijing in haar lichaam bestaat uit bloed, dan moet zij zeven dagen in haar afzondering zijn. En ieder die haar aanraakt, is onrein tot de avono.* Rabbijnen hebben hier een 'veiligheidsmarge' van zeven dagen aan toegevoegd. 'Minimaal twaalf dagen per maand geen seksueel contact voorkomt sleur en verveling. Iedere keer wanneer de vrouw uit het mikwe komt, is het een herbeleving van de wittebroodsweken', schreef rabbijn R. Evers in een uitleg.

♦ De reiniging in de mikwe moet ook gebeuren nadat de vrouw een kind heeft gekregen.

♦ Iemand die zich wil bekeren tot het Jodendom, moet (na veel onderwijs) zich in de mikwe onderdompelen, onder toezicht van de drie rabbijnen van het Bet Din, de Joodse religieuze rechtbank.

♦ Eetgerei, dat door niet-Joden werd gemaakt, moet er ook eerst worden gezuiverd door het onder te dompelen (touwelen).

Ander, niet algemeen gebruik van de mikwe is:

- ♦ Het onderdompelen van een lichaam in de mikwe van de begrafenisonderneming, als onderdeel van de voorbereiding voor de begrafenis (taharah),
- ♦ Een bruid die zich onderdompelt voor haar huwelijk,
- ♦ Een bruidegom die zich onderdompelt voor zijn huwelijk,
- ♦ Priesters die zich onderdompelen voorafgaand aan de feestdagen,
- ♦ Mannen die zich onderdompelen voor Grote Verzoendag

De Torah schrijft ook wassing of onderdompeling voor:

- ♦ Na seksuele gemeenschap of zaadlozing, of contact hiermee,
- ♦ Na contact met een vrouw tijdens haar menstruatie ('niddah') of met iets waarop zij heeft gezeten of gelegen,
- ♦ Bij de reiniging van een genezen melaatse (Leviticus/Wayikra 14:8)
- ♦ Bij de wijding van een priester (Exodus/Shemot 29:4, 40:12)
- ♦ Tijdens Grote Verzoendag, door de hogepriester en de man die de bok voor Azazel wegleidt (Leviticus 16:24, 26, 28)
- ♦ Door de priester die het ritueel met de rode koe uitvoert (Numeri/Bamidbar 19:7-8)
- ♦ Na contact met een dode of een graf (Numeri 19:19)
- ♦ Na het eten van vlees van een kadaver of verscheurd dier (Leviticus 17:15)

Persoonlijk commentaar

** Wanneer ik Leviticus 15 lees, gaat het daar alleen over lichamelijke reinheid, niet over rituele reinheid. Een bad of douche zou dus volstaan.*

** De doop van Jezus en Johannes de Doper, die nu wordt toegepast in Baptisten- en Evangeliegemeenten, lijkt me gebaseerd op de onderdompeling van bekeerlingen.*

** In samenhang met het bezoek aan de mikwe bestond of bestaat binnen de Joodse gemeenschap meer zorg voor hygiëne. Dat heeft er toe geleid, dat relatief minder Joden stierven tijdens dodelijke epidemieën in de middeleeuwen (waarna zij soms de schuld van de epidemie kregen).*

Woordenschat

קִיּוּהַ, קִיּוּהָ	qiwáh [pi'el]	Hopen; ook samenvloeien (les 133) Hiervan is afgeleid:
מִקְוֵה, מִקְוֵהָ, מִקְוֵהוּ	miqwáh, miqwèh (m)	Mikwe, ritueel bad. מִקְוֵאוֹת, מִקְוֵאוֹת, מִקְוֵאוֹת miqwá'ot, miqwè'ot, (letterlijk samenvloeien of verzameling van water); hoop
תִּקְוָה	tiqwah (v)	Hoop; hattiqwáh, De Hoop, is het volkslied van Israël.
טִהַר, טִיהַר	tihér [pi'el]	Reinigen, zuiveren
טִהוֹר, טִיהוֹר	tihoer (m)	Reiniging, zuivering
טָהוֹר	táhor (bn)	Rein, zuiver
טָהַר, טוֹהַר	tohar (m)	Reinheid, zuiverheid
טָהַרָה, טוֹהַרָה	táh ^a ráh, tohoráh (v)	Reinheid; de reiniging van een dode
מִשְׁפָּחָה	mishpácháh (v)	Familie; 'mishpoche' (Jiddisch)
טְהַרְתָּ הַמִּשְׁפָּחָה	táh ^a rat hammishpácháh	Reinheid der Familie
טָמָא, טִימָא	time [pi'el]	Verontreinigen; onrein verklaren
טָמֵא	táme (bn)	Onrein
טָמְאָה, טוֹמְאָה	toemáh (v)	Onreinheid
<i>Hiermee verwant is het Jiddische/Bargoense woord temeier, een vrouw van lichte zeden.</i>		
נִידָה, נִידָה	niddáh (v)	Menstruatie; menstruerende vrouw; afgescheiden van haar man
טָבַל	tával [pa'al]	(In)dopen, onderdompelen; Jiddisch: touwelen
הִטְבִּיל	hitbiel [hif'il]	Onderdompelen, dopen. לְהִטְבִּיל lehatbiel inf.
טְבִילָה	téviláh (v)	Doop, onderdompeling
כֹּתְנוֹת, כּוֹתְנוֹת	koetonèt (v)	Kleed, jas; nu: (over)hemd
יָאֹר, יָאֹר	y ^e or (m)	Grote rivier, Nijl
צִוָּה, צִוָּה	tziwáh [pi'el]	Opdragen, bevelen

Opdracht 1: Vervoeg het werkwoord טָבַל tával [pa'al] (In)dopen, onderdompelen.
Een standaard vervoeging. Raadpleeg zo nodig [Les_55](#); het staat niet op een website.

Persoon	Tegenwoordige tijd	Verleden tijd	Toekomende tijd	Persoon
Ik (m)	אָנִי
Ik (v)	טוֹבַלְתְּ tovèlèt	טָבַלְתִּי távaltíe	אֶטְבֹּל ètvol	אָנִי
Jij (m)	אַתָּה
Jij (v)	אַתְּ
Hij	הוא
Zij	היא
Wij (m)	אֲנַחְנוּ
Wij (v)	אֲנַחְנוּ
Jullie (m)	אַתֶּם
Jullie (v)	אַתֶּן
Zij (m)	הם
Zij (v)	הן

Geb. wijs: m:, v:, mv:, infinitief: לִטְבֹּל lit'vol

Opdracht 2: Veel mikwe's geven de bezoekers deze tekst. Noteer de uitspraak en vertaal hem.
Raadpleeg zo nodig [Les_77](#), [Les_49](#), woordenlijst [Les_125](#).]

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו על הטבילה
.....
.....

Opdracht 3: Bijbelteksten en dergelijke. Zie les 88 en 133.

וַיֵּרַד, וַיִּטְבַּל בַּיַּרְדֵּן שֶׁבַע פְּעָמִים, כְּדָבַר, אִישׁ הָאֱלֹהִים
.....
.....
וַיִּטְבְּלוּ אֶת-הַכְּתָנֹת בַּדָּם
.....
.....
אֲנִי מִקְוִים שִׁירַד גַּשְׁמִי מִחַר
.....
.....
אֲמַא טוֹבֵלֵת אֶת הַכְּלִים בַּמִּקְוֶה
.....
.....
אַחֲרֵי שֶׁבַע יָמִים לִלְכַת לַמַּיִק
.....
.....

Deze [Introductiecursus Hebreeuws](#) behoort bij de [Israël-weekbrief](#).
Bronnen: nl.wikipedia.org/wiki/Mikwe; en.wikipedia.org/wiki/Mikveh; de.wikipedia.org/wiki/Mikwe; nihs.nl;
www.wikiwand.com/de/Mikwe (afbeelding); www.myjewishlearning.com/article/the-mikveh/
Zie ook: www.youtube.com/watch?v=PGfvqBl-3Ac *What is a Mikvah?*